

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
TÜRKİYE KÜLTÜR PORTALI PROJESİ

TARİH
TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DÖNEMİ

Türkiye
Kültür Portalı

Prof. Dr. Abdulhaluk Mehmet Çay

Aralık 2009

ANKARA

6.3.1. Misak-ı Millî'nin İlanı

Anahtar Kelimeler: Misak-ı Millî, Milli And.

Mustafa Kemal Paşa 19 Aralık 1919 tarihinde Sivas'tan ayrılarak 27 Aralık 1919 tarihinde Ankara'ya vardı. Ali Rıza Paşa kabinesi ise 7 Ekim 1919 günü kabul edilen husus gereğince 9 Ekim tarihinde yeni seçim kararnameyi neşretti. Seçimler 1908 Meşrutiyeti yasasına göre yapılmıştır. Yapılan seçimlerin sonunda milletvekilleri teker teker İstanbul'a gelmeye başlamışlardı. 12 Ocak 1920 tarihinde son Osmanlı Mebusan Meclisi çalışmalarına başladı. 31 Ocak 1920 tarihinde yapılan 5. toplantıda İstanbul Milletvekili Reşat Hikmet Bey Meclis Başkanlığı'na getirildi. 17 Ocak 1920 tarihli meclis toplantısının ikinci birleşiminde Milli And (Misak-ı Millî) görüşüldü.

28 Ocak 1920 tarihinde kabul edilmiş olan bu Millî And, 17 Şubat'ta alınan kararla bütün dünyaya duyurulması oybirliği ile kabul edildi. Son Osmanlı Mebusan Meclisi üzerinde Misak-ı Millî'nin ilânından sonra baskı gittikçe arttı. Bu baskılar sonrasında Sadrazam Ali Rıza Paşa'nın 3 Mart 1920 tarihinde istifa etmesine yol açtı. 6 Mart 1920 tarihinde ise yeni kabineyi kurmakla Salih Paşa görevlendirildi. Ancak İtilâf Devletleri'nin İstanbul temsilcileri Londra'dan gelen emir üzerine 11 Mart 1920 tarihinde toplanarak Kuvay-ı Milliye'nin İstanbul'daki temsilcilerini tutuklamaya başladılar. 16 Mart 1920 tarihinde İngilizler İstanbul'u işgale başladılar ve son Osmanlı Mebusan Meclisi dağıtılmış oldu.

18 Mart 1920 tarihinde ise İstanbul'da toplanan Osmanlı Mebusan Meclisi Dr. Rıza Nur Bey ve arkadaşlarının verdiği önergeyi kabul ederek meclis genel kurul toplantılarının ertelenmesi kabul edildi.

Kaynak (Source):

Ağaoğlu, Samet; Demokrat Parti'nin Doğuş Ve Yükseliş Sebepleri, Bir Soru, İstanbul 1972, s. 238.

Akın, Rıdvan; TBMM Devleti (1920-1923), Birinci Meclis Döneminde Devlet Erkları Ve İdare, İstanbul 2001, s. 448.

Akşin, Sina; İstanbul Hükümetleri Ve Millî Mücadele, C. I, Mutlakiyete Dönüş (1918-1919), İstanbul 1998, s. 634.

Akşin, Sina; İstanbul Hükümetleri Ve Millî Mücadele, C. I, Mutlakiyete Dönüş (1918-1919), İstanbul 1998, s. 634.

Alpkaya, Faruk; Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuruluşu (1923-1924), İstanbul 1998, s. 432.

Apak, Rahmi; İstiklâl Savaşında Garp Cephesi Nasıl Kuruldu, Ankara 1990, s. 230.

Aşkun, Vehbi Cem; Sivas Kongresi, İstanbul 1963, s. 192.

Aydın, Sıtkı; Güneybatı Anadolu'da Kuvâ-yı Millîye Hareketi, Ankara 1990, s. 434.

Baykal, Bekir Sıtkı; Erzurum Kongresi İle İlgili Belgeler, Ankara 1969, s. VI + 64.

Baykal, Bekir Sıtkı; Heyet-i Temsiliye Kararları, Ankara 1989, s. 84.

Bıyıklıoğlu, Tevfik; Atatürk Anadolu'da (1919-1921), 1, İstanbul 1981, s. 216.

Bıyıklıoğlu, Tevfik; Trakya'da Millî Mücadele, I. Cilt, Ankara 1992, s. XX + 66.

Bıyıklıoğlu, Tevfik; Trakya'da Millî Mücadele, II. Cilt, Vesikalar, Resimler, Plân Ve Haritalar, Ankara 1992, s. XVIII+ 106 + 48 Fotoğraf + 488 Vesika + 8 Harita Ve Kroki.

Büyük Taarruz 70.nci Yıl Armağanı, Ankara 1992, s. VI + 386.

Çalık, Ramazanlık; Alman Basınında Millî Mücadele Ve Mustafa Kemal Paşa (1919-1923), Ankara 2004, s. 343.

Dayı, Esin; Nazilli Kongreleri (1919), Erzurum 1998, s. 232.

Denizli, Ali; Kore Harbi'nde Türk Tugayları, Ankara 1994, s. 232.

Duru, Orhan; Amerikan Gizli Belgeleriyle Türkiye'nin Kurtuluş Yılları, İstanbul 2001, s. 260.

Eroğlu, Hamza; Atatürk Ve Cumhuriyet, Ankara 1998, s. VIII + 166.

- Erol, Mine; Türkiye’de Amerika Mandası Meselesi (1919-1920), Giresun 1972, s. 164.
- Esengin, Kenan; Millî Mücadele’de İç Ayaklanmalar, İstanbul 1975, s. 252.
- Gökbilgin, M. Tayyib; Millî Mücadele Başlarken, Mondros Mütarekesinden Sivas Kongresi’ne Birinci Kitap, Ankara 1959, s. VIII + 195.
- Gökbilgin, M. Tayyib; Millî Mücadele Başlarken, Sivas Kongresi’nden Büyük Millet Meclisi’nin Açılmasına (4 Eylül 1919-23 Nisan 1920), İkinci Kitap, Ankara 1965, s. XI + 440.
- Görgülü, İsmet; On Yıllık Harbin Kadrosu, 1912-1922, Balkan-Birinci Dünya Ve İstiklâl Harbi, Ankara 1993, s. 360 + 30 Kroki.
- Güner, Zekâi; Millî Mücadele Başlarken (Basın, Siyasî Partiler, Cemiyetler), Ankara 1999, s. XII + 255.
- İğdemir, Uluğ; Heyet-i Temsiliye Tutanakları, Ankara 1989, s. 182.
- İlgürel, Mücteba; Millî Mücadele’de Balıkesir Kongreleri, İstanbul 1999, s. 354.
- İncedayı, Cevdet Kerim; İstiklâl Harbi (Garp Cephesi), Haz. Muhammet Safi, İstanbul 2007, s. 282 + 32 Kroki Harita.
- İngiliz Belgelerinde Lozan Barış Konferansı (1922-1923), C. I (3 Eylül-20 Kasım 1922), Haz. Mim Kemâl Öke, İstanbul 1982, s. (1-320).
- İngiliz Belgelerinde Lozan Barış Konferansı (1922-1923), C. II (20 Kasım 1922-22 Nisan 1923), Haz. Mim Kemâl Öke, İstanbul 1984, s. (321-688).
- Jaeschke, Gotthard; Kurtuluş Savaşı İle İlgili İngiliz Belgeleri, Çev. Cemal Köprülü, Ankara 1971, s. 316.
- Jaeschke, Gotthard; Türkiye Kronolojisi (1938-1945), Çev. Gülayşe Koçak, Ankara 1990, s. 150.
- Karabekir, Kâzım; İstiklâl Harbimiz, İstanbul 1960, s. 1172 + 44 Belge.
- Karaca, Taha Niyazi; Son Osmanlı Meclis-i Mebusan Seçimleri, Ankara 2004, s. XXVI + 366 + 8 Ek.
- Karakuş, Erdoğan; İngiliz Belgelerinde İkinci Dünya Savaşı Öncesi Türk-İngiliz İlişkileri (1938-1939), Ankara 1983, s. VIII + 216.
- Kasalak, Kadir; Millî Mücadele’de Manda Ve Himaye Meselesi, Ankara 1993, s. 200.
- Kerman, Zeynep; Belçika Temsilciliği Vesikalarına Göre Millî Mücadele, İstanbul 1982, s. 54 + 102 Belge.
- Kılıç, Mehmet; Amasya Gelencesi Ve Protokolü, Ankara 2004, s. X + 150.
- Kırzioğlu, M. Fahrettin; Bütünüyle Erzurum Kongresi, Ankara 1993, s. 232.
- Koçak, Cemil; Türkiye’de Millî Şef Dönemi (1938-1945), Dönemin İç Ve Dış Politikası Üzerine Bir Araştırma, C. 1, İstanbul 1996, s. 726.
- Koçak, Cemil; Türkiye’de Millî Şef Dönemi (1938-1945), Dönemin İç Ve Dış Politikası Üzerine Bir Araştırma, C. 1, İstanbul 1996, s. 726.
- Komintern Belgelerinde Türkiye Kurtuluş Savaşı, Der. Emre Adıgüzel, Çev. Fatma Mercan, Ankara 1985, s. 174.
- Konukçu, Enver; Alaşehir Kongresi (16-25 Ağustos 1919), Ankara 2000, s. XII + 302.
- Lewis, Bernard; The Emergence of Modern Turkey, London 1968, p. 524 + VI.
- Mazıcı, Nurşen; Celâl Bayar, Başbakanlık Dönemi (1937-1939), İstanbul 1996, s. 272.
- Mango, Andrew; Turkey, London 1968, p. 192.
- Melek, Abdurrahman; Hatay Nasıl Kurtuldu, Ankara 1991, s. VIII + 88 + 8 Ek.
- Metinsoy, Murat; İkinci Dünya Savaşı’nda Türkiye, Savaş Ve Gündelik Yaşam, İstanbul 2007, s. 472.
- Müderrişoğlu, Alptekin; Sakarya, 1, Yunan’ın Ankara’ya Yaklaştığı Günler, İstanbul 2007, s. 302.
- Müderrişoğlu, Alptekin; Sakarya, 2, Ankara Önlerindeki Uzun Savaşma, İstanbul 2007, s. 398.

- Müderrişoğlu, Alptekin; Kurtuluş Savaşı'nın Malî Kaynakları, Ankara 1974, s. 574.
- Özalp, Kâzım; Millî Mücadele (1919-1922), C. I, Ankara 1971, s. 270.
- Özalp, Kâzım; Millî Mücadele (1919-1922), C. II, Belgeler, Ankara 1989, s. 212.
- Öztürk, İbrahim Sadi; Sevr Antlaşması, Tam Metin, 433 Madde, Mondros Ve Lozan Ekleriyle, Ankara 2007, s. 374.
- Parker, M.P.-Charles Smith; Modern Turkey, London 1940, p. XII + 259.
- Sarınay, Yusuf; Türkiye'nin Batı İttifakına Yönelişi Ve NATO'ya Girişi, Ankara 1988, s. VIII + 120.
80. Yıl, Atatürk'ün Samsun'a Çıkışı Ve Kurtuluş Savaşı'nın Başlatılmasına Dair Belgeler (1919-1999), Ankara 1999, s. 408.
- Sofuođlu, Adnan; Kuvâ-yı Millîye Döneminde Kuzeybatı Anadolu, 1919-1921, Ankara 1994, s. 468 + 16 Ek.
- Sonyel, Salâhi R.; Kurtuluş Savaşı Günlerinde İngiliz İstihbarat Servisi'nin Türkiye'deki Eylemleri, Ankara 1995, s. XVIII + 374.
- Sonyel, Salâhi R.; Gizli Belgelerle Lozan Konferansı'nın Perde Arkası, Ankara 2006, s. XIV + 256.
- Su, Kâmil; Sevr Antlaşması Ve Aydın (İzmir) Vilâyeti, Ankara 1981, s. 68.
- Şamşutdinov, A. M.; Mondros'tan Lozan'a Türkiye Ulusal Kurtuluş Savaşı Tarihi, 1918-1923, Çev. Ataol Behramođlu, İstanbul 1999, s. 368.
- Şapolyo, E. Behnan; Kemal Atatürk Ve Millî Mücadele Tarihi, İstanbul 1958, s. 624.
- Şapolyo, E. Behnan; Kuvayı Milliye Tarihi, Gerilla, Ankara 1957, s. 224.
- Tevetođlu, Fethi; Millî Mücadele Yıllarındaki Kuruluşlar, Ankara 1988, s. 284.
- Tevetođlu, Fethi; Atatürk'le Samsun'a Çıkanlar, Ankara 1971, s. 300.
- Turan, Mustafa; Millî Mücadele'de İşgallerin Kabulü, Reddi Ve Siyasî Çözüm Arayışları (30 Ekim 1918-20 Ekim 1921), Afyon 1998, s. 212.
- Türk İstiklâl Harbi I, Mondros Mütarekesi Ve Tatbikatı, Ankara 1962, s. 234.
- Türkiye Cumhuriyeti 80. Yıl Kronolojisi, Ankara 2004, s. X + 698.
- Türkmen, Zekeriya; Mütareke Döneminde Ordunun Durumu Ve Yeniden Yapılanması (1918-1920), Ankara 2001, s. 386.
- Ural, Selçuk; Mondros Mütarekesi Ve Dođu Vilayetleri, İstanbul 2008, s. 425.
- Yeşil, Ahmet; Türkiye'de Çok Partili Hayata Geçiş, Ankara 1988, s. 188.

Haklar (Rights): (Telif ve kullanım hakları ile ilgili bilgiler.)		
5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca hazırlanan tüm içeriğın her türlü ortamda umuma arz yetkisi sınırsız süreyle Kültür Turizm Bakanlığına devredilmiştir. Bakanlık sonraki zamanlarda hazırlanan içerikle ilgili düzeltme, ekleme, silme veya yayından kaldırma hakkına sahiptir.		
Kaynağı Hazırlayan	Konu Editörü	Proje Yöneticisi
Prof. Dr. Abdulhaluk Mehmet ÇAY	Prof. Dr. Abdulhaluk Mehmet ÇAY	Prof. Dr. Hale KÜNÜÇEN

6.3.2. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Kurulması

Anahtar Kelimeler: Türkiye Büyük Millet Meclisi, TBMM.

Meclis-i Mebusan'ın 18 Mart 1920 tarihinde kendi kararıyla toplantılarını erteleyince, 19 Mart 1920 tarihinde Mustafa Kemal Paşa yeni bir “*Seçim Talimatı*” nı bütün valilere ve bağımsız mutasarrıflara gönderdi. 15 gün sonra yapılan seçimlerin sonucu alındıktan sonra memleketin karışık durumundan ötürü beklemenin daha zararlı olacağı düşüncesiyle Mustafa Kemal Paşa, TBMM’ni 23 Nisan 1920 tarihinde, Cuma günü toplantıya çağırdı.

Geçici başkan, Sinop Milletvekili Şerif Bey’in başkanlığında saat 13:45’de çalışmalarına başlayan ilk TBMM, ertesi günü başkanlık divanı seçimine geçilecektir. 26 Nisan tarihinde 11 meclis komisyonu kuruldu. Bu komisyonlar: 1- Diyanet İşleri Vakıflar, 2- İçişleri, Genel Güvenlik, Posta, Telgraf, 3- Dışişleri, 4-Maliye, Gümrükler, 5-Ticaret, Tarım, Orman, Madenler, Ekonomi, 6-Adalet ve Mezhepler, 7- Eğitim, 8- Millî Savunma, 9- Bayındırlık, 10- Sağlık ve Sosyal Yardım, 11- Propaganda.

Aynı gün başkanlık divanı seçimi de sonuçlanmıştı. Meclis başkanlığına Ankara Milletvekili Mustafa Kemal Paşa, ikinci başkanlığına ise Erzurum Milletvekili Celaleddin Arif Bey seçilmişti. 27 Nisan 1920 günü padişaha bir bağlılık telgrafı çekildi. Padişaha bir heyet gönderilmesi teklifinde bulunanlara karşılık aynı gün Ankara’ya Millî Mücadele’de görev almak için gelmiş bulunan Mareşal Fevzi Çakmak, İstanbul hakkında açıklayıcı bilgiler vermesinden sonra teklif geri alındı. 23 Nisan 1920 tarihinde Mustafa Kemal Paşa’nın teklifi üzerine bir Meclis Hükümeti’nin kurulması kararlaştırıldı. Meclis işlerini yürütmek üzere bir geçici yürütme komisyonu seçilmişti. Ayrıca 15 kişilik bir Lâhiya Encümeni kuruldu. Bu kurul “*Büyük Millet Meclisi Bakanlarına Dair Kanun*”un 2 Mayıs 1920 tarihine kadar hazırlayarak meclise sundu. 3 Mayıs 1920 tarihinde bu kanun kabul edildikten sonra, yeni hükümet Mustafa Kemal Paşa’nın başkanlığında kuruldu.

Kaynak (Source):

Ağaoğlu, Samet; Demokrat Parti’nin Doğuş Ve Yükseliş Sebepleri, Bir Soru, İstanbul 1972, s. 238.

Akın, Rıdvan; TBMM Devleti (1920-1923), Birinci Meclis Döneminde Devlet Erkleri Ve İdare, İstanbul 2001, s. 448.

Akşin, Sina; İstanbul Hükümetleri Ve Millî Mücadele, C. I, Mutlakiyete Dönüş (1918-1919), İstanbul 1998, s. 634.

Akşin, Sina; İstanbul Hükümetleri Ve Millî Mücadele, C. I, Mutlakiyete Dönüş (1918-1919), İstanbul 1998, s. 634.

Alpkaya, Faruk; Türkiye Cumhuriyeti’nin Kuruluşu (1923-1924), İstanbul 1998, s. 432.

Apak, Rahmi; İstiklâl Savaşında Garp Cephesi Nasıl Kuruldu, Ankara 1990, s. 230.

Aşkun, Vehbi Cem; Sivas Kongresi, İstanbul 1963, s. 192.

Aydinel, Sıtkı; Güneybatı Anadolu’da Kuvâ-yı Millîye Hareketi, Ankara 1990, s. 434.

Baykal, Bekir Sıtkı; Erzurum Kongresi İle İlgili Belgeler, Ankara 1969, s. VI + 64.

Baykal, Bekir Sıtkı; Heyet-i Temsiliye Kararları, Ankara 1989, s. 84.

Bıyıklıoğlu, Tevfik; Atatürk Anadolu’da (1919-1921), 1, İstanbul 1981, s. 216.

Bıyıklıoğlu, Tevfik; Trakya’da Millî Mücadele, I. Cilt, Ankara 1992, s. XX + 66.

Bıyıklıoğlu, Tevfik; Trakya’da Millî Mücadele, II. Cilt, Vesikalar, Resimler, Plân Ve Haritalar, Ankara 1992, s. XVIII+ 106 + 48 Fotoğraf + 488 Vesika + 8 Harita Ve Kroki.

Büyük Taarruz 70.nci Yıl Armağanı, Ankara 1992, s. VI + 386.

- Çalık, Ramazanlık; Alman Basınında Millî Mücadele Ve Mustafa Kemal Paşa (1919-1923), Ankara 2004, s. 343.
- Dayı, Esin; Nazilli Kongreleri (1919), Erzurum 1998, s. 232.
- Denizli, Ali; Kore Harbi'nde Türk Tugayları, Ankara 1994, s. 232.
- Duru, Orhan; Amerikan Gizli Belgeleriyle Türkiye'nin Kurtuluş Yılları, İstanbul 2001, s. 260.
- Eroğlu, Hamza; Atatürk Ve Cumhuriyet, Ankara 1998, s. VIII + 166.
- Erol, Mine; Türkiye'de Amerika Mandası Meselesi (1919-1920), Giresun 1972, s. 164.
- Esengin, Kenan; Millî Mücadele'de İç Ayaklanmalar, İstanbul 1975, s. 252.
- Gökbilgin, M. Tayyib; Millî Mücadele Başlarken, Mondros Mütarekesinden Sivas Kongresi'ne Birinci Kitap, Ankara 1959, s. VIII + 195.
- Gökbilgin, M. Tayyib; Millî Mücadele Başlarken, Sivas Kongresi'nden Büyük Millet Meclisi'nin Açılmasına (4 Eylül 1919-23 Nisan 1920), İkinci Kitap, Ankara 1965, s. XI + 440.
- Görgülü, İsmet; On Yıllık Harbin Kadrosu, 1912-1922, Balkan-Birinci Dünya Ve İstiklâl Harbi, Ankara 1993, s. 360 + 30 Kroki.
- Güner, Zekâi; Millî Mücadele Başlarken (Basın, Siyasî Partiler, Cemiyetler), Ankara 1999, s. XII + 255.
- İğdemir, Uluğ; Heyet-i Temsiliye Tutanakları, Ankara 1989, s. 182.
- İlgürel, Mücteba; Millî Mücadele'de Balıkesir Kongreleri, İstanbul 1999, s. 354.
- İncedayı, Cevdet Kerim; İstiklâl Harbi (Garp Cephesi), Haz. Muhammet Safi, İstanbul 2007, s. 282 + 32 Kroki Harita.
- İngiliz Belgelerinde Lozan Barış Konferansı (1922-1923), C. I (3 Eylül-20 Kasım 1922), Haz. Mim Kemâl Öke, İstanbul 1982, s. (1-320).
- İngiliz Belgelerinde Lozan Barış Konferansı (1922-1923), C. II (20 Kasım 1922-22 Nisan 1923), Haz. Mim Kemâl Öke, İstanbul 1984, s. (321-688).
- Jaeschke, Gotthard; Kurtuluş Savaşı İle İlgili İngiliz Belgeleri, Çev. Cemal Köprülü, Ankara 1971, s. 316.
- Jaeschke, Gotthard; Türkiye Kronolojisi (1938-1945), Çev. Gülayşe Koçak, Ankara 1990, s. 150.
- Karabekir, Kâzım; İstiklâl Harbimiz, İstanbul 1960, s. 1172 + 44 Belge.
- Karaca, Taha Niyazi; Son Osmanlı Meclis-i Mebusan Seçimleri, Ankara 2004, s. XXVI + 366 + 8 Ek.
- Karakuş, Erdoğan; İngiliz Belgelerinde İkinci Dünya Savaşı Öncesi Türk-İngiliz İlişkileri (1938-1939), Ankara 1983, s. VIII + 216.
- Kasalak, Kadir; Millî Mücadele'de Manda Ve Himaye Meselesi, Ankara 1993, s. 200.
- Kerman, Zeynep; Belçika Temsilciliği Vesikalarına Göre Millî Mücadele, İstanbul 1982, s. 54 + 102 Belge.
- Kılıç, Mehmet; Amasya Gelengesi Ve Protokolü, Ankara 2004, s. X + 150.
- Kırzioğlu, M. Fahrettin; Bütünüyle Erzurum Kongresi, Ankara 1993, s. 232.
- Koçak, Cemil; Türkiye'de Millî Şef Dönemi (1938-1945), Dönemin İç Ve Dış Politikası Üzerine Bir Araştırma, C. 1, İstanbul 1996, s. 726.
- Koçak, Cemil; Türkiye'de Millî Şef Dönemi (1938-1945), Dönemin İç Ve Dış Politikası Üzerine Bir Araştırma, C. 1, İstanbul 1996, s. 726.
- Komintern Belgelerinde Türkiye Kurtuluş Savaşı, Der. Emre Adıgüzel, Çev. Fatma Mercan, Ankara 1985, s. 174.
- Konukçu, Enver; Alaşehir Kongresi (16-25 Ağustos 1919), Ankara 2000, s. XII + 302.
- Lewis, Bernard; The Emergence of Modern Turkey, London 1968, p. 524 + VI.
- Mazıcı, Nurşen; Celâl Bayar, Başbakanlık Dönemi (1937-1939), İstanbul 1996, s. 272.
- Mango, Andrew; Turkey, London 1968, p. 192.
- Melek, Abdurrahman; Hatay Nasıl Kurtuldu, Ankara 1991, s. VIII + 88 + 8 Ek.

- Metinsoy, Murat; İkinci Dünya Savaşı'nda Türkiye, Savaş Ve Gündelik Yaşam, İstanbul 2007, s. 472.
- Müderrişoğlu, Alptekin; Sakarya, 1, Yunan'ın Ankara'ya Yaklaştığı Günler, İstanbul 2007, s. 302.
- Müderrişoğlu, Alptekin; Sakarya, 2, Ankara Önlerindeki Uzun Savaşma, İstanbul 2007, s. 398.
- Müderrişoğlu, Alptekin; Kurtuluş Savaşı'nın Malî Kaynakları, Ankara 1974, s. 574.
- Özalp, Kâzım; Millî Mücadele (1919-1922), C. I, Ankara 1971, s. 270.
- Özalp, Kâzım; Millî Mücadele (1919-1922), C. II, Belgeler, Ankara 1989, s. 212.
- Öztürk, İbrahim Sadi; Sevr Antlaşması, Tam Metin, 433 Madde, Mondros Ve Lozan Ekleriyle, Ankara 2007, s. 374.
- Parker, M.P.-Charles Smith; Modern Turkey, London 1940, p. XII + 259.
- Sarınay, Yusuf; Türkiye'nin Batı İttifakına Yönelişi Ve NATO'ya Girişi, Ankara 1988, s. VIII + 120.
80. Yıl, Atatürk'ün Samsun'a Çıkışı Ve Kurtuluş Savaşı'nın Başlatılmasına Dair Belgeler (1919-1999), Ankara 1999, s. 408.
- Sofuođlu, Adnan; Kuvâ-yı Millîye Döneminde Kuzeybatı Anadolu, 1919-1921, Ankara 1994, s. 468 + 16 Ek.
- Sonyel, Salâhi R.; Kurtuluş Savaşı Günlerinde İngiliz İstihbarat Servisi'nin Türkiye'deki Eylemleri, Ankara 1995, s. XVIII + 374.
- Sonyel, Salâhi R.; Gizli Belgelerle Lozan Konferansı'nın Perde Arkası, Ankara 2006, s. XIV + 256.
- Su, Kâmil; Sevr Antlaşması Ve Aydın (İzmir) Vilâyeti, Ankara 1981, s. 68.
- Şamşutdinov, A. M.; Mondros'tan Lozan'a Türkiye Ulusal Kurtuluş Savaşı Tarihi, 1918-1923, Çev. Ataol Behramođlu, İstanbul 1999, s. 368.
- Şapolyo, E. Behnan; Kemal Atatürk Ve Millî Mücadele Tarihi, İstanbul 1958, s. 624.
- Şapolyo, E. Behnan; Kuvayı Millîye Tarihi, Gerilla, Ankara 1957, s. 224.
- Tevetođlu, Fethi; Millî Mücadele Yıllarındaki Kuruluşlar, Ankara 1988, s. 284.
- Tevetođlu, Fethi; Atatürk'le Samsun'a Çıkanlar, Ankara 1971, s. 300.
- Turan, Mustafa; Millî Mücadele'de İşgallerin Kabulü, Reddi Ve Siyasî Çözüm Arayışları (30 Ekim 1918-20 Ekim 1921), Afyon 1998, s. 212.
- Türk İstiklâl Harbi I, Mondros Mütarekesi Ve Tatbikatı, Ankara 1962, s. 234.
- Türkiye Cumhuriyeti 80. Yıl Kronolojisi, Ankara 2004, s. X + 698.
- Türkmen, Zekeriya; Mütareke Döneminde Ordunun Durumu Ve Yeniden Yapılanması (1918-1920), Ankara 2001, s. 386.
- Ural, Selçuk; Mondros Mütarekesi Ve Dođu Vilayetleri, İstanbul 2008, s. 425.
- Yeşil, Ahmet; Türkiye'de Çok Partili Hayata Geçiş, Ankara 1988, s. 188.

Haklar (Rights): (Telif ve kullanım hakları ile ilgili bilgiler.)		
5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca hazırlanan tüm içeriğın her türlü ortamda umuma arz yetkisi sınırsız süreyle Kültür Turizm Bakanlığına devredilmiştir. Bakanlık sonraki zamanlarda hazırlanan içerikle ilgili düzeltme, ekleme, silme veya yayından kaldırma hakkına sahiptir.		
Kaynağı Hazırlayan	Konu Editörü	Proje Yöneticisi
Prof. Dr. Abdulhaluk Mehmet ÇAY	Prof. Dr. Abdulhaluk Mehmet ÇAY	Prof. Dr. Hale KÜNÜÇEN